

معضل تجویز آنتی‌بیوتیک‌ها

دکتر بهنام اسماعیلی

مبتلا به ضعف دستگاه دفاعی و اطفال درآمده است.

امروزه برخورد با بیماری مبتلا به عفونت استافیلوککی طلایی مقاوم به آنتی‌بیوتیک‌ها مانند گونه‌های مقاوم به متی‌سیلین که به اختصار MRSA نامیده می‌شود برای هر پزشکی امری نامطلوب و سخت است. عفونتی که طی دو

تجویز نا به جای آنتی‌بیوتیک‌ها از جمله مهم‌ترین مشکلات نظام دارو درمانی محسوب می‌شود. علی‌رغم آموزش‌ها، هشدارها و اتخاذ تدابیر مختلف به نظر می‌رسد بخش قابل توجهی از پزشکان محترم چندان به ضرورت یا عدم ضرورت تجویز آنتی‌بیوتیک‌ها در بیماران خود و نحوه صحیح کاربرد این داروها آشنا نیستند. موضوع به کارگیری نابه‌جای آنتی‌بیوتیک‌ها مساله مبتلا به بسیاری از کشورها به ویژه در آمریکای لاتین و آسیا به شمار می‌رود. مرکز پیشگیری و کنترل امراض آمریکا تخمین می‌زند که در ۵۰ میلیون از هر ۱۵۰ میلیون نسخه حاوی آنتی‌بیوتیک، تجویز این گروه از داروها نادرست صورت می‌گیرد که این مساله عمدتاً در دو نقطه نکر شده فوق مشاهده می‌شود که مقاومت دارویی در آنها شایع بوده و بسیار دردسرسز می‌باشد. پزشکان هم‌اکنون و به تدریج در می‌یابند که موضوع بروز مقاومت به آنتی‌بیوتیک‌ها از حالت یک هشدار خشک و خالی علمی خارج شده و عملاً به صورت مشکلی بعضاً حاد در روند درمان درآمده است. در واقع گونه‌های مقاوم شده میکروبی به صورت خطری جدی برای حیات افراد سالمند، افراد

حساسیت این امر بایستی تا حدی در مردم بالا برده شود که بیمار در برابر هر گونه تجویز آنتی‌بیوتیک، پرسش از پزشک در مورد ضرورت مصرف این داروها را حقی طبیعی برای حفظ سلامت خود بداند.

سال گذشته موجب مرگ ۴ کودک بیمار در مینه‌سوتای آمریکا شده و ۲۰۰ بیمار به آن مبتلا بوده‌اند. طی یک بررسی گسترده در آمریکا نشان داده شده است که در عفونت‌های گوش میانی میزان بروز مقاومت میکروبی طی ۵ سال تقریباً دو برابر شده است چنین ارقامی در کشورهای در حال توسعه بدون شک بالاتر بوده

و در نتیجه معضلات ناشی از آن نیز شدیدتر است. نتایج حاصل از این بررسی نشان می‌دهد که حدود یک سوم کودکان مبتلا به عفونت گوش میانی به نوعی مقاومت میکروبی مبتلا هستند.

مرکز پیش‌گیری و کنترل امراض آمریکا تخمین می‌زند که در ۵۰ میلیون از هر ۱۵۰ میلیون نسخه حاوی آنتی بیوتیک، تجویز این گروه از داروها نادرست صورت می‌گیرد.

انجام مطالعه در آمریکا طی دو دوره زمانی ۹۳-۱۹۹۲ و ۹۸-۱۹۹۴ در کودکان زیر ۳ سال نشان می‌دهد که میزان مقاومت به دو گونه از ۳ گونه باکتری عامل عفونت گوش میانی یعنی هموفیلوس آنفلوانزا و استرپتوکوک پنومونیا به ترتیب از ۳۷ درصد به ۵۸ درصد و از ۱۴ درصد به ۲۷ درصد افزایش یافته است.

پیش‌گیری از تداوم چنین مشکلاتی در جوامعی همانند ایران مستلزم تغییر در نحوه نگرش پزشکان و بیماران به این مساله است، یعنی پزشکان به ویژه پزشکان عمومی که بیشترین برخورد با بیماران را دارند باید به طور مرتب آموزش دیده و از آخرین اطلاعات علمی اطلاع یابند و در عین حال بایستی با استفاده از وسایل ارتباط جمعی و سایر طرق آموزشی و تبلیغی این دیدگاه را که برای حتی هر سرماخوردگی ساده بایستی آنتی بیوتیک مصرف کرد را از فرهنگ بیماران خارج نمود.

حساسیت این امر بایستی تا حدی در مردم

بالا برده شود که بیمار در برابر هر گونه تجویز آنتی بیوتیک، پرسش از پزشک در مورد ضرورت مصرف این داروها را حقی طبیعی برای حفظ سلامت خود بداند. گفته می‌شود ۷۹ درصد موارد عفونت گوش در کودکان بدون نیاز به تجویز آنتی بیوتیک و تنها با درمان علامتی درد و تب بیمار خوب شده و بهبود می‌یابند.

در صورت صحت این امر تجویز آنتی بیوتیک برای این گروه تنها موجب افزایش خطر بروز مقاومت میکروبی و مشکلات ناشی از آن خواهد شد. ساخت و عرضه واکسن‌های جدید «ضدمیکروارگان‌های شایع فعلی از جمله اهدافی است» که دانشمندان می‌کوشند از طریق آن تا حد زیادی از موارد ابتلا بعدی امراض عفونی و در نتیجه نیاز به تجویز آنتی بیوتیک‌ها و مشکلات حاصل از آن بکاهند.

البته مباحث فوق برای کشورهای در حال توسعه بیشتر جنبه نظری داشته و پزشک به نتایج بالینی حاصل از روش‌های درمانی اعتماد

بررسی‌ها نشان می‌دهد که به واسطه مصرف غلط و بی‌رویه آنتی‌بیوتیک‌ها، حدود یک سوم کودکان مبتلا به عفونت گوش میانی به نوعی مقاومت میکروبی مبتلا هستند.

بیشتری دارد. به طور مثال بهبود بیماران که صحبت از شیوع مقاومت میکروبی در آنها می‌شود بهترین مشوق پزشکان برای تداوم تجویز گسترده آنتی‌بیوتیک‌ها می‌باشد.